

Touloneskaderns öde.

Av Dagens Nyheters sjömilitäre medarbetare.

Som axelmakternas omedelbara motdrag efter den anglo-amerikanska invasionen i nordvästra Afrika ha under onsdagen tyska och italienska trupper ryckt in i det icke ockuperade Frankrike. Avsikten med denna åtgärd är att tillförsäkra axeln kontroll över den franska Medelhavskusten mellan den spanska och italienska gränsen, vilken kuststräcka kommit i den omedelbara farozonen sedan den motsatta, marockanska kusten blivit tillgänglig som basområde för de allierade. Avståndet från Alger i Marocko till Toulon är något över 700 kilometer, ungefär motsvarande distansen mellan Stockholm och Leningrad. Ett tyskt-italiensk besittningstagande av Korsika torde även vara förestående i avsikt att förhindra de allierade att på denna ö organisera ett mot norra Italiens framskjutet basområde.

I det ytterst spända läge som nu råder över hela västra delen av Medelhavet utgör den franska flottan en faktor som i alldeles särskilt hög grad tilldrar sig uppmärksamheten. Dess ståndpunktstagande i kampen om Medelhavet kan komma att öva ett avsevärt inflytande på maktbalansen inom det område som ser ut att utveckla sig till den sedan lång tid så omdiskuterade andra fronten.

Det finns skäl att i detta läge kasta en hastig återblick på den lidandets väg som den franska flottan haft att vandra sedan det andra världskriget bröt ut hösten 1939. Under några korta vårmånader 1940 kämpade den franska flottan sida vid sida med den brittiska, såväl under operationer i samband med Norgeckupationen som vid räddandet av den brittiska armén vid Dunkerque. Franska flottan bestod vid denna tid av 7 slagskepp, 7 tunga och 12 lätta kryssare förutom ett 60-tal jagare och ett 80-tal u-båtar. De brittiska och franska flottorna utgjorde då tillsammans en styrka som skänkte de allierade makterna ett klart herravälde till sjöss i europeiska vatten. Av särskild betydelse var därvid den franska flottan som motvikt till den italienska, speciellt i de västra delarna av Medelhavet.

Efter Frankrikes sammanbrott och i enlighet med vapenstilleståndets bestämmelser avgingo de delar av franska flottan som ej gått över i brittiska hamnar eller förenat sig med de Gaulles fria styrkor till franska hamnar på nordafrikanska kusten för avrustning. För att förhindra att dessa franska fartyg i ett senare skede av kriget skulle övergå till axeln och därigenom radikalt kasta om det sjöstrategiska läget i västra Atlanten och Medelhavet beslöt den brittiska regeringen att genom en kupp förhindra eller åtminstone för en längre tid fördröja en sådan utveckling. Under de första juldagarna 1940 beslagtogs och internerades därför de franska fartyg som lågo i Storbritannien och i Alexandria. Samtidigt angreps överraskande en fransk sjöstyrka som i hamnen Mers-el-Kebir strax öster om Oran var i färd med att uppfylla vapenstilleståndsaktens klausuler om avrustning. Den brittiska Gibraltarflottan under amiral Somerville öppnade den 3 juli på eftermiddagen en förödande eld mot de franska skepp och lätta fartyg som lågo förtöjda vid Mers-el-Kebirs pirar. Den moderna 26.500-tonnaren "Dunkerque" och den äldre "Provence" skadades svårt och grundstötte. Det gamla slagskeppet "Bretagne" gick helt förlorat under det att "Dunkerques" systerfartyg "Strasbourg" relativt oskadat lyckades ta sig till sjöss och uppnå Toulon.

Av två helt nybyggda, delvis ej färdigställda 35.000 tons slagskepp anfölls "Richelieu" i Dakar och blev ganska svårt skadat. Systerfartyget "Jean Bart" befann sig i Casablanca, där det undgick anfall.

De två sistnämnda slagskeppen ha sedan denna tid kvarlegat i Dakar och Casablanca, medan de övriga efter hand reparerats och sammanförts i södra Frankrike. Den franska flotta som i dagarna ligger i Toulon och mot vilken en hel världs ögon med spänning äro riktade utgöres sålunda av tre slagskepp, därav två moderna samt därtill fyra tunga och sex lätta kryssare, omkring 40 jagare och ett 70-tal u-båtar. De båda moderna slagskep-

pens huvudartilleri utgöres av 8 st. 33 cm-kanoner vilket gör dem artilleristiskt underlägsna de moderna brittiska och amerikanska slagfartyg som sannolikt stödjä den stora allierade operationen vid franska nordkusten. Det tredje franska slagskeppet i Toulon, "Provence", är av förkrigstyp, sjösatt 1913.

Annu kl. 16 på onsdagen lågo de franska fartygen kvar på Toulons redd, sannolikt fullt stridsberedda och klara för gång. Vilket öde väntar nu denna eskader, mot vars återstående baser timme för timme de tyska och italienska styrkorna landvägen rycka fram? Följande möjligheter synas teoretiskt sett stå öppna. Anbefaller Pétaïn uppslutning i striden på axelns sida, kunna fartygen behålla Toulon som bas och härifrån operera mot de allierades sjöförbindelser i västra Medelhavet. Tillsammans med den italienska flottan skulle axelns slagskeppsbestånd i Medelhavet i detta läge komma att omfatta ej mindre än 10 slagfartyg, därav 6 fullt moderna — en högst betydande styrka.

Därest en sådan befallning ges men besättningarna vägra att strida mot sin tidigare bundsförvant på andra sidan Engelska kanalen, kan man förvänta sig att fartygen antingen sänkas eller löpa in i spansk hamn för internering.

Skulle slutligen den spänning, som uppstått i Frankrike genom tyskars och italienares inmarsch resultera i öppen brytning, kan Touloneskadern komma att "byta sida" såväl bildligt som bokstavligen, genom att förena sig med de allierades sjöstridskrafter i Gibraltar eller någon av de nyligen erövrade baserna Oran eller Alger.

En sådan förstärkning av de allierades sjöstridskrafter skulle komma att vara av utomordentlig betydelse då det gäller att bryta det motstånd som i mellersta Medelhavet kan resas från den ännu fullt operationsdugliga italienska flottan. I detta sammanhang spelar den förestående striden om Bizerte, den stora franska örlogshamnen i Tunisien, en viktig roll. Ty med denna plats i sin hand kunna de allierade öppna Sicilienkanalen och återupprätta den betydelsefulla, men sedan länge avbrutna sjötrafiken mellan Gibraltar och Suez, den stora kungsvägen till Främre och Bortre Orienten.

Mrk: Militært.

1247

D.N.

12.II.42.

Touloneskaderns øde.

Bmk: Oversendes Ministerpresidenten.